

NĚKTERÉ ZKUŠENOSTI Z OPERAČNĚ STRATEGICKÉHO CVIČENÍ ŠTÍT-84 V OBLASTI TÝLOVÉHO ZABEZPEČENÍ

V září r. 1984 proběhlo operačně strategické cvičení vojsk Spojených ozbrojených sil v terénu s reálnou činností vojsk Štít-84. Protože toto cvičení bylo svým rozsahem a množstvím vyvedených vojsk, včetně týlových útvarů a zařízení, jakož i množstvím zmanipulovaného materiálu v posledních letech ojedinělé, chci se zmínit o některých poznatcích a zkušenostech, které byly na něm získány.

Potvrdilo se, že úkoly, které vyplývají z **uvádění vojsk a týlu do bojové a mobilizační pohotovosti**, musí být důsledně rozpracovány pro potřeby jednotlivých stupňů velení. Současně bylo dokázáno, že připravená dokumentace a zpracované metodiky práce musí zabezpečit přehledné sledování narůstání sil a prostředků týlu v číselném i procentním vyjádření. Potřebnou pozornost je nutné věnovat zabezpečení mobilizace a reálným přesunům zmobilizovaných týlových svazků, útvarů a zařízení do míst jejich soustředění nebo rozvinutí. Projevila se i řada rezerv, zvláště v organizaci a řízení stmelování skupin a celků, v řešení všestranného zabezpečení, ve funkční činnosti skupin (pracovišť i celků) v případě, kdy u vytvářených útvarů a zařízení je minimum kádrových funkcionářů a ostatní nastupují ze zálohy.

Řešení otázek mobilizačního rozvinutí vojsk a týlu dokazuje, že tendence ke zkracování doby pohotovosti týlových svazků, útvarů a zařízení budou vyžadovat dal-

ší konkrétní opatření. Jejich zmobilizováním, naložením a vyvezením stanovených zásob do určených prostorů úkol nekončí, je zapotřebí, aby byly vytvořeny podmínky pro organizační stmelení a postupné rozvíjení polního dopravně zásobovacího a léčebně odsunového systému.

Zplánování týlového zabezpečení útočné a obranné operace usnadňuje předem zpracovaná cvičná **týlová dokumentace** a podle potřeb **upravená metodika práce**. Praxe potvrdila, že v tomto procesu je nutná úzká součinnost štábů a týlu s operačními štáby a druhy vojsk, která musí plně zabezpečovat požadavky, jež zabezpečuje týl v soudobých operacích. Doba k zplánování útočné a obranné operace musí vytvářet podmínky k všestrannému zajištění těchto operací a splnění stanovených úkolů v oblasti materiálního a zdravotnického zabezpečení. Současně je zapotřebí vytvořit podmínky k organizaci a uskutečnění součinnosti v týlu a se spojeneckými vojsky, z hlediska vzájemného sladění zpracovaných plánů.

Otázka vytváření spojeneckých uskupení vojsk jak při přípravě, tak zejména v průběhu operace bude v soudobých podmínkách vystupovat do popředí. Změny podřízenosti svazků a svazků budou v operaci běžné a v plném rozsahu ovlivní i otázky týlového zabezpečení. Realizovat toto zabezpečení v rámci spojeneckých uskupení vojsk států Varšavské smlouvy nebude jed-

noduché. Vyžaduje dokonalou znalost týlu spřátelených armád z hlediska potřeby a možnosti týlového zabezpečení uskupení.

Jak potvrzují zkušenosti, plány týlových služeb je nutné zpracovat včas a musí být zdůvodněny základními propočty. Současně je zapotřebí ve stanovené době vydat rozkazy pro podřízené, které jsou podkladem k rozpracování plánů na nižších stupních. I když je tato metodika jasná, přesto se vyskytují některé rezervy, a to zejména:

- v neúplném propracování otázek přísunu munice do palebných postavení z hlediska možnosti velení automobilním proudům různé podřízenosti a sladění otázek využití silniční sítě při plnění tohoto úkolu,

- ve využívání zásob pohonných hmot ze stálého produktovodu, který prochází operační sestavou, především z hlediska organizace výdeje PHM ve složitých situacích.

Poprvé na základě nových poznatků z vedení soudobých operací byly kromě obvyklé plánovací dokumentace pro týlové zabezpečení obranné a útočné operace rozpracovány plány organizace velení a řízení týlu a jeho ochrany i obrany.

Myslím, že tyto dokumenty jsou potřebné k organizaci řízení týlového zabezpečení v průběhu operace. Bude je zapotřebí dále zdokonalovat jak z hlediska obsahu, tak i metodiky zpracování, včetně dalšího upřesnění součinnostních vztahů a vazeb při jejich zhotovování i nejhodnějšího grafického a textového vyjádření.

Cvičení plně potvrdilo, že ke kvalitativní a včasné přípravě podkladů pro rozhodnutí je účelné mít připravenou osnovu a základní ukazatele, jako jsou údaje o materiálním, zdravotnickém a dopravním zabezpečení, a předem ujasněno, které z těchto podkladů vyjádřit na mapě, a které případně zpracovat jako schémata.

Ze cvičení rovněž vyplynulo, že při přechodu vojsk do útočné činnosti bude značně usíli týlových štábů i jejich funkcí zaměřeno zejména na úkoly spojené se zajištěním přísunu munice do palebných postavení k zabezpečení komplexního palebného ničení nepřítelů. Zpracované grafické plány přísunu munice musí reálně zabezpečovat rozhodnutí velitelů. Při jejich rozpracování je nutná úzká součinnost mezi štáby týlu a orgány výzbrojní služby, která by měla zajišťovat řešení otázek přísunu munice do palebných postavení dělostřelectva a musí vycházet z přesných časových i prostorových kalkulací, včetně možnosti reálného využití pracovních sil a manipulačních prostředků.

Situace a týlová souhrnná hlášení svazů je zapotřebí zpracovávat včas a musí

nadřízenému stupni velení dát potřebný přehled o stavu podřízeného. Proto kontrole údajů a včasnému doručení těchto hlášení nadřízenému je nutné věnovat soustavnou pozornost. Při cvičení jsme ke zrychlení předávání týlového souhrnného hlášení úspěšně využívali počítač MOMI. Přenos dat se plně osvědčil, došlo ke zkvatnění a podstatnému zrychlení předávání základních údajů potřebných k realizaci dopravní zásobovacího procesu i přehledu o stavu zabezpečení a situaci podřízených.

Předávání údajů je nutné věnovat trvalou pozornost, a to nejen v rozsahu polního systému, ale též jeho možného využití i v mírových podmínkách.

V průběhu rozvíjení frontové útočné operace je zapotřebí, aby se týlové štáby zaměřily na řešení otázek materiálního a zdravotnického zabezpečení úderných uskupení operačně manévrovacích skupin svazů — jsou-li tyto zasazeny — a řešily u nich zejména odsun raněných a případné doplňování zásob, a také na zabezpečení přesunu a zasazení svazu druhého sledu. Zvláštní pozornost je nutné věnovat vyhodnocování a operativnímu řešení situací u podřízených týlových svazků, útvarů a zařízení především po nepřátelských úderech vzhledem ke vzniklým ztrátám týlové techniky a materiálu i poškozeným objektům komunikační sítě. Tyto vyhodnocujeme průběžně a přijímáme konkrétní a reálná opatření k odstranění následků a k jejich včasné úhradě.

V další části článku uvedu několik poznatků z oblasti **skutečného materiálního a zdravotnického zabezpečení** cvičících vojsk a štábů.

Pro potřeby reálného zajištění cvičících štábů a vojsk byly vyvedeny zabezpečovací týlové útvary a jednotky, včetně polních pekáren, polního masného závodu a zdravotnických oddílů. Splnění úkolů vyžadovalo současně i promyšlené komplexní a kvalitní dopravní, materiální i zdravotnické zabezpečení vyvedených vojsk a štábů. Těžiště spočívalo na týlových orgánech vojenských okruhů, zvláště Západního vojenského okruhu. Spotřebovaný materiál byl plynule doplňován z rozvinutých zásobovacích základen.

V přípravě a průběhu cvičení bylo zmanipulováno celkem 5800 t/m³ materiálu, z toho 2900 m³ PHM a 2400 t proviantu. Rozvinutý polní masný závod vyrobil 35 t masa a 5 t masových výrobků, polní pekárny vyrobily 20 t chleba.

V průběhu zásobovací činnosti plnil pozitivní úlohu systém realizačních a kontrolních skupin svazů a MNO v jednotlivých prostorech činnosti. Dispečerský systém předávání zpráv, informací a hlášení

zajistil ředitelství cvičení trvalý přehled o týlové situaci a včasné reagování na potřeby, vzniklé v průběhu cvičení. Na požadované úrovni byla zabezpečena i spojenecká vojska.

Železniční přeprava vojsk a materiálu byla realizována podle zpracovaných plánů organizované a bez mimořádných událostí. Příslušníci přepravovaných svazků (útvary) ČSLA a spojeneckých armád při všech železničních přepravách i silničních přesunech prokázali dobrou vycvičenost a připravenost.

Reálný systém zdravotnického zabezpečení vojsk i jeho řízení se osvědčily. Částečně se na tom podílely i zdravotnické oddíly.

V proviantním zabezpečení se kladně projevil propojenost polního zásobovacího systému s výrobní a zásobovací činností v okresech a krajích celé ČSSR. V rámci stanovených norem a limitů jsme dosáhli dobré úrovně stravování zabezpečovaných spojeneckých vojsk, štábů i hostů.

Cvičení také potvrdilo, že pokud se věnuje náležitá pozornost skutečnému zabezpečení přesunů vojsk, včetně přesunů míst velení a pro doplňování techniky, jsou v průběhu i po skončení přesunů plně využívány soupravy hromadného doplnění pohonných hmot, je dosahováno dobrých výsledků a jsou dodržovány i zkracované stanovené normy.

Operačně strategické cvičení vojsk Spojených ozbrojených sil Stít-84 bylo vyvrcholením operační přípravy štábů a týlových funkcionářů. V jeho průběhu se projevil charakteristické zvláštnosti, které vyžadovaly od cvičících vysokou teoretickou připravenost a schopnost aplikovat nové poznatky z vedení soudobých operací a jejich týlového zabezpečení do praxe. Šlo o cílevědomější a soustavnější řízení, všestrannější materiální a zdravotnické zabezpečení a nové přístupy k plnění rozhodujících úkolů u všech cvičících týlových štábů, útvarů, jednotek a zařízení.

Ke splnění stanovených cílů cvičení napomohla i aktivní stranickopolitická práce, organizovaná jak před cvičením, tak i v jeho průběhu. Dobrá práce širokého stranického kolektivu měla nezastupitelnou úlohu při aktivizaci všech příslušníků týlu k plnění náročných úkolů, což se projevilo i ve vysokém morálním a politickém stavu cvičících týlových funkcionářů i zabezpečujících týlových jednotek.

Cvičení Stít-84 umožnilo prohloubit znalosti o týlu spojeneckých armád, potřebách jejich společného zabezpečení v operacích. Přispělo tak ke zdokonalení řízení tohoto zabezpečení v rámci spojeneckého uskupení vojsk. Byly vyměněny a získány cenné zkušenosti při vzájemných osobních jednáních a při společném řešení úkolů s týlovými funkcionáři bratrských armád.

Získané poznatky je nutné cílevědomě využívat a uplatňovat v praktické činnosti k dalšímu zvyšování úrovně připravenosti týlu ČSLA.

Potřebná pozornost byla dále věnována včasné výstavbě stanových táborů, zabezpečení cvičících výstrojí, organizaci praní prádla i lůžkovin a obchodní činnosti, což se rovněž kladně projevilo na úspěšném plnění stanovených úkolů.

Kontrolní veterinární místa plnila úkoly v jednotlivých zásobovacích základnách a po celou dobu cvičení kontrolovala veškerý proviant a odebírala vzorky pro laboratorní vyšetření v zařízeních veterinární služby ČSLA. Řešením těchto opatření došlo k dalšímu zkvalitnění jejich připravenosti jak pro mírovou službu, tak i pro činnost v polních podmínkách.

V oblasti automatizace velení se nám osvědčilo použití formalizovaného týlového souhrnného hlášení a programového vybavení pro jeho zpracování na počítači MOMI. Tato forma týlového souhrnného hlášení umožnila stručně a srozumitelně vyjádřit informace, potřebné pro nadřazený stupeň velení ve všech situacích.

Zkušenosti svědčí o tom, že k zajištění včasného pronikání hlášení a zpráv v síti přenosu dat mají rozhodující význam organizační opatření v důležitých komunikačních uzlech. Proto je nutné včas předávat požadavky orgánům automatizace velení za celý systém operačního týlu z úrovně náčelníka týlu — zástupce velitele.